

Elżbieta BRONIEWICZ, Wiesława DOMAŃSKA

Rachunki sektora towarów i usług związanych z ochroną środowiska

Streszczenie. *Celem artykułu jest przedstawienie wyników projektu pilotażowego dotyczącego rachunków sektora towarów i usług związanych z ochroną środowiska (EGSS), realizowanego w Polsce w 2015 r., prowadzonego zgodnie ze standardami Europejskiego Systemu Rachunków Narodowych. Rachunek uwzględnia działalność gospodarki narodowej dotyczącą produktów wytworzonych w celu ochrony środowiska i gospodarowania zasobami naturalnymi. Dane gromadzono według klasyfikacji działalności gospodarczej, w układzie dziedzin ochrony środowiska oraz klasyfikacji działalności związanej z gospodarką zasobami.*

Słowa kluczowe: rachunki ekonomiczne środowiska, produkty związane z ochroną środowiska, towary i usługi związane z ochroną środowiska.

W konkluzjach z czerwca 2006 r. Rada Europejska wezwała Unię Europejską (UE) i jej państwa członkowskie do rozszerzenia rachunków narodowych o kluczowe aspekty zrównoważonego rozwoju. Uznano, że rachunki narodowe powinny zostać uzupełnione o zintegrowane rachunki ekonomiczne środowiska, będące systemem rachunków satelitarnych w stosunku do systemu rachunków narodowych (SNA). System rachunków satelitarnych powinien gromadzić informacje dotyczące gospodarki i środowiska oraz ujmować je we wspólne ramy w celu zmierzenia wkładu środowiska w gospodarkę i jej oddziaływania na środowisko. Powinien on dostarczać danych służących do monitorowania interakcji między gospodarką a środowiskiem, jak również stanowić bazę do planowania strategicznego i analizy polityki w celu określenia bardziej zrównoważonych ścieżek rozwoju (*Environmental Accounts...*, 2003). Szczegółowe uregulowania prawne kwestii rachunków ekonomicznych środowiska znalazły odzwierciedlenie w uchwalonym w 2011 r. rozporządzeniu w sprawie europejskich ekonomicznych rachunków środowiska¹, które ustanawia wspólne ramy dla groma-

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 691/2011 z 6 lipca 2011 r. w sprawie europejskich ekonomicznych rachunków środowiska, L 192.

dzenia i zestawiania tych rachunków w celu umiejscowienia ich jako rachunków satelitarnych w stosunku do ESA '95².

Tym aktem prawnym objęte są trzy moduły rachunków:

- Rachunki emisji do powietrza (AEA),
- Ogólnogospodarcze rachunki przepływów materialnych (MFA),
- Podatki związane ze środowiskiem (TAXES).

W 2014 r. weszło w życie rozporządzenie zmieniające rozporządzenie nr 691/2011 w sprawie europejskich rachunków ekonomicznych środowiska³. Wprowadza ono do podstawy prawnej trzy kolejne moduły rachunków:

- Rachunki wydatków na ochronę środowiska (EPEA),
- Rachunki sektora towarów i usług związanych ze środowiskiem (EGSS),
- Rachunki fizycznych przepływów energii (PEFA).

Celem artykułu jest przedstawienie wyników projektu pilotażowego pt. *Europejskie Rachunki Ekonomiczne Środowiska: moduł rachunków sektora towarów i usług środowiskowych (EEEA—EGSS)*, przeprowadzonego w latach 2014 i 2015 w GUS, przy merytorycznym wsparciu Fundacji Ekonomistów Środowiska i Zasobów Naturalnych⁴. Głównym celem projektu było wypracowanie metodyki zestawiania rachunków EGSS oraz wypełnienie tablic kwestionariusza Eurostatu *Environmental Goods and Services Sector (EGSS). Data Collection* danymi za 2014 r.

RACHUNKI SEKTORA TOWARÓW I USŁUG ZWIĄZANYCH Z OCHRONĄ ŚRODOWISKA

Celem rachunków sektora towarów i usług związanych z ochroną środowiska jest uzyskanie danych dotyczących działalności produkcyjnej gospodarki narodowej, której rezultatem są towary i usługi związane z ochroną środowiska. Są to produkty wytworzone w celu ochrony środowiska i gospodarowania zasobami.

Sektor towarów i usług związanych z ochroną środowiska ma takie same granice systemu, jak ESA. Zgodnie z ESA produkcja oznacza działalność prowadzoną pod kontrolą i na odpowiedzialność jednostki instytucjonalnej celem wytworzenia towarów i usług, przy wykorzystaniu nakładów pracy, kapitału oraz zużyciu towarów i usług.

² Europejski system rachunków (ESA) ustanowiony rozporządzeniem Rady (WE) nr 2223/96 z 25 czerwca 1996 r. w sprawie europejskiego systemu rachunków narodowych i regionalnych we Wspólnocie (ESA '95). Nowy, aktualnie obowiązujący system (ESA 2010) wprowadzono rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady nr 549/2013 z 21 maja 2013 r.

³ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 538/2014 z 16 kwietnia 2014 r. zmieniające rozporządzenie (UE) nr 691/2011 w sprawie europejskich rachunków ekonomicznych środowiska.

⁴ W ramach umowy z UE o dotację nr 05121.2013.003-2013.344.

Towary i usługi związane z ochroną środowiska wchodzą w zakres następujących kategorii:

- 1) usługi związane z ochroną środowiska — typowe dla ochrony środowiska i zarządzania zasobami, np. oczyszczanie ścieków, gospodarka odpadami, rolnictwo ekologiczne, produkcja energii z zasobów odnawialnych, monitorowanie i pomiary stanu środowiska czy edukacja ekologiczna;
- 2) produkty o celu wyłącznie środowiskowym (produkty powiązane) — wyroby służące bezpośrednio i mające zastosowanie wyłącznie do ochrony środowiska i zarządzania zasobami lub inne usługi;
- 3) towary dostosowane — alternatywne w stosunku do tradycyjnych, bardziej przyjazne środowisku, generujące mniejszą ilość zanieczyszczeń i bardziej zasobooszczędne;
- 4) technologie związane z ochroną środowiska — w podziale na technologie „końca rury” i zintegrowane.

Najważniejszym kryterium stosowanym w odniesieniu do wymienionych kategorii jest kryterium celu — produkcja towarów i usług jest podejmowana w celu ochrony środowiska i/lub ochrony zasobów naturalnych.

Rozporządzenie nr 538/2014 nakłada na państwa członkowskie obowiązek opracowania rachunków EGSS według następujących elementów: produkcja globalna rynkowa (w tym eksport), wartość dodana działalności rynkowej i zatrudnienie w ramach działalności rynkowej.

Dane dotyczące tych elementów opracowuje się według klasyfikacji działalności gospodarczej NACE Rev.2, w podziale na 21 sekcji. Ponadto dane grupowane są zgodnie z klasyfikacją CEPA⁵ oraz CReMA⁶.

Klasyfikacja CEPA obejmuje następujące dziedziny ochrony środowiska:

- CEPA 1 — Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu,
- CEPA 2 — Gospodarka ściekowa,
- CEPA 3 — Gospodarka odpadami,
- CEPA 4 — Ochrona i rekultywacja gleby, wód podziemnych i wód powierzchniowych,
- CEPA 5 — Zmniejszanie hałasu i wibracji,
- CEPA 6 — Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu,
- CEPA 7 — Ochrona przed promieniowaniem,
- CEPA 8 — Działalność badawczo-rozwojowa w zakresie ochrony środowiska,
- CEPA 9 — Pozostała działalność związana z ochroną środowiska.

Klasyfikacja CReMA dotyczy następujących kategorii:

- CReMA 10 — Gospodarka wodna,
- CReMA 11 — Gospodarka zasobami leśnymi,

⁵ *Classification of Environmental Protection Activities* — Klasyfikacja Działalności Związanej z Ochroną Środowiska.

⁶ *Classification of Resource Management Activities* — Klasyfikacja Działalności Związanej z Gospodarką Zasobami.

- CReMA 12 — Zarządzanie dziką fauną i florą,
- CReMA 13 — Gospodarka zasobami energetycznymi,
 - CReMA 13A — Produkcja energii ze źródeł odnawialnych,
 - CReMA 13B — Oszczędzanie ciepła/energii i zarządzanie nimi,
 - CReMA 13C — Ograniczanie stosowania paliw kopalnych jako surowców,
- CReMA 14 — Gospodarka surowcami mineralnymi,
- CReMA 15 — Działalność badawczo-rozwojowa w zakresie gospodarki zasobami,
- CReMA 16 — Pozostała działalność w zakresie gospodarki zasobami.

Pierwszą transmisję danych do Komisji Europejskiej (Eurostatu) z zakresu EGSS wyznaczono na grudzień 2017 r., która obejmie dane za lata 2014 i 2015. Kolejne przekazywanie danych odbywać się będzie w cyklach rocznych.

Transmisja danych odbywa się za pomocą kwestionariusza Eurostatu *Environmental Goods and Services Sector (EGSS). Data Collection* — składa się on z czterech tabel obejmujących poszczególne elementy rachunku (produkcji towarów i usług środowiskowych, ich eksportu, wartości dodanej oraz zatrudnienia).

METODY ZESTAWIANIA RACHUNKÓW EGSS

Istnieją dwa podejścia zestawiania rachunków, stosowane zarówno w rachunkach narodowych jak i w rachunkach EGSS, tj. podejście podażowe — dotyczące produkcji oraz podejście popytowe — dotyczące wykorzystania (*Practical...*, 2014).

Podejście podażowe charakteryzuje się gromadzeniem danych w zakresie podaży towarów i usług środowiskowych przy pomocy istniejącej statystyki i/lub dodatkowych badań. Od strony produkcji obliczane są kategorie: produkcja globalna, zużycie pośrednie, wartość dodana brutto oraz podatki od produktów pomniejszone o dotacje do produktów.

Podejście popytowe koncentruje się na wykorzystaniu statystyki dotyczącej wydatków na ochronę środowiska (z rachunku EPEA⁷ i/lub kwestionariusza JQ EPER⁸). Może być ono stosowane w przypadkach, gdy producenci towarów i usług środowiskowych nie są sklasyfikowani w charakterystycznym dla ochrony środowiska lub zarządzania zasobami rodzaju działalności według klasyfikacji NACE⁹ (poza działami 37—39). Tak uzyskane dane nie uwzględniają gospodarowania zasobami, a jedynie ochronę środowiska. Również szczegółowość danych w obu rachunkach może się różnić. Ponadto wartość wydatków w rachunkach EPEA czy w JQ EPER jest rejestrowana w cenach nabywcy, zaś

⁷ *Environmental Protection Expenditure Accounts* — Rachunki wydatków na ochronę środowiska.

⁸ *Joint Questionnaire Environmental Protection Expenditure and Revenues* — Wspólny kwestionariusz (OECD i Eurostatu) wydatki na ochronę środowiska i przychody.

⁹ *Nomenclature Statistique des Activites Economiques dans la Communauté Europeene*.

w rachunkach EGSS wymagane są dane w cenach bazowych (*Environmental expenditure...*, 2007).

Od strony wydatków obliczane są kategorie popyt krajowy, który jest sumą spożycia ogółem (spożycie indywidualne i zbiorowe) i akumulacji brutto (nakłady brutto na środki trwałe, przyrost rzeczowych środków obrotowych, przyrost aktywów o wyjątkowej wartości) oraz saldo obrotów handlu zagranicznego (eksport i import towarów i usług).

W Polsce stosowano kombinację obu podejść — od strony produkcji i od strony wykorzystania — w zależności od prezentowanych zmiennych. Kompilację rachunków EGSS przeprowadzono z wykorzystaniem istniejących źródeł danych, bez prowadzenia specjalnych badań w jednostkach sektora EGSS.

WYNIKI RACHUNKÓW SEKTORA TOWARÓW I USŁUG ŚRODOWISKOWYCH W POLSCE

Zestawienie głównych zmiennych rachunków EGSS przedstawiono w tabl. 1.

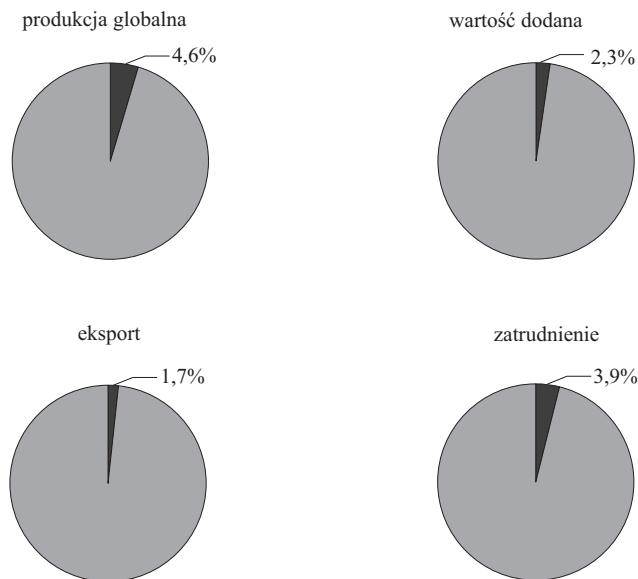
TABL. 1. PRODUKCJA GLOBALNA, WARTOŚĆ DODANA, EKSPORT ORAZ ZATRUDNIENIE W SEKTORZE TOWARÓW I USŁUG ŚRODOWISKOWYCH W POLSCE W 2014 R.

Dziedziny rachunku EGSS	Zmienne rachunku EGSS			
	produkcja globalna	wartość dodana	eksport	zatrudnienie (etaty przeliczeniowe)
	w mln zł			
CEPA 1	8070	2424	2906	8285
CEPA 2	10183	6574	687	24518
CEPA 3	8797	3259	2314	27626
CEPA 4	6127	2754	500	12647
CEPA 5	3249	923	2334	33595
CEPA 6	541	274	16	5545
CEPA 7	19	10	2	123
CEPA 8	240	131	19	1330
CEPA 9	2627	1618	184	16336
Razem CEPA	39853	17967	8961	130005
CReMA 10	12901	6924	700	61276
CReMA 13A	14270	5630	777	75215
CReMA 13B	11037	2933	3305	104989
CReMA 13C	1754	396	1	9896
CReMA 14	3760	1454	0	41804
Razem CReMA	43721	17338	4782	293180
R a z e m CEPA i CReMA	83573	35305	13743	423185

Źródło: obliczenia własne.

Udział poszczególnych zmiennych EGSS w wybranych kategoriach makroekonomicznych w Polsce ogółem przedstawiono na wyk. 1.

Wykr. 1. UDZIAŁ ZMIENNYCH EGSS W WYBRANYCH KATEGORIACH MAKROEKONOMICZNYCH OGÓŁEM DLA POLSKI W 2014 R.



Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników projektu.

Produkcja globalna

Wartość produkcji globalnej sektora towarów i usług środowiskowych w Polsce w 2014 r. wyniosła 83573 mln zł, z czego większość (52,3%) przypadła na wartość produkcji towarów i usług służących gospodarowaniu zasobami (dziedziny CReMA).

Niemal 92% produkcji globalnej stanowiła produkcja rynkowa, głównie produktów służących ochronie środowiska i związanych z gospodarowaniem zasobami (tabl. 2).

TABL. 2. PRODUKCJA GLOBALNA EGSS W POLSCE W 2014 R.

Wyszczególnienie	CEPA	CReMA	Razem	
	w mln zł			w %
Produkcja globalna	39853	43721	83573	100,0
w tym:				
Produkcja rynkowa	34049	42740	76789	91,9
w tym: usługi	18674	10885	29559	35,4
wyroby	15375	31855	47230	56,5

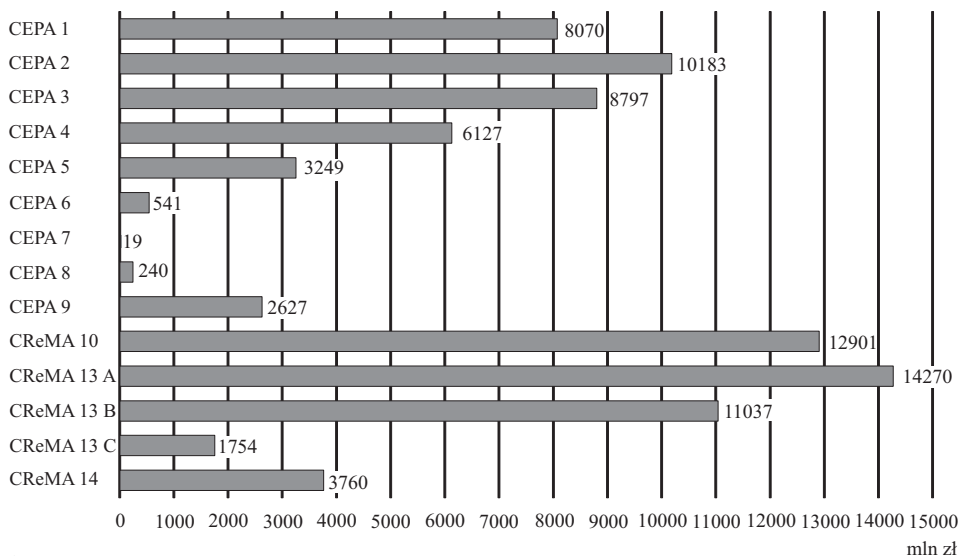
TABL. 2. PRODUKCJA GLOBALNA EGSS W POLSCE W 2014 R. (dok.)

Wyszczególnienie	CEPA	CReMA	Razem	
	w mln zł			w %
Produkcja: nierynkowa	2020	116	2136	2,6
finalna na cele własne	—	158	158	0,2

Źródło: jak przy tabl. 1.

Największy udział produkcji globalnej (17,1%) wystąpił w dziedzinie CReMA 13A (Produkcja energii ze źródeł odnawialnych), najmniejszy natomiast (0,02%) notowano w dziedzinie CEPA 7 (Ochrona przed promieniowaniem). Strukturę produkcji globalnej w podziale na dziedziny ochrony środowiska i gospodarowania zasobami przedstawiono na wyk. 2.

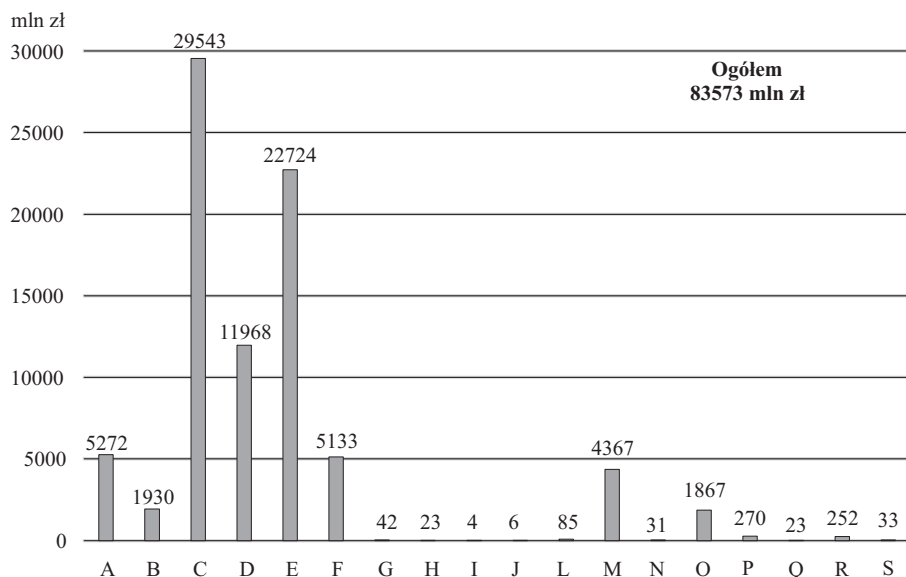
Wykr. 2. PRODUKCJA GLOBALNA EGSS W PODZIALE NA DZIEDZINY OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODAROWANIA ZASOBAMI W POLSCE W 2014 R.



Źródło: jak przy wyk. 1.

Produkcja globalna sektora EGSS była realizowana głównie przez jednostki klasyfikowane w sekcji C — Przetwórstwo przemysłowe oraz w sekcji E — Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją (wykr. 3). W jednostkach sekcji C produkowano wyłącznie wyroby służące ochronie środowiska i gospodarowaniu zasobami. Największy udział w wartości produkcji tej sekcji miały jednostki klasyfikowane w dziale 22 — Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych oraz w dziale 23 — Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych. W jednostkach sekcji E produkcja dotyczyła usług środowiskowych — głównie w gospodarce wodnej, ściekowej oraz odpadami.

Wykr. 3. PRODUKCJA GLOBALNA EGSS WEDŁUG WYBRANYCH SEKCJI NACE W POLSCE W 2014 R.



Źródło: jak przy wykr. 1.

Wartość dodana

Wartość dodana sektora towarów i usług środowiskowych w Polsce w 2014 r. wyniosła 35305 mln zł, z czego większość (50,9%) przypadała na wartość dodaną związaną z dziedzinami CEPA. Niemal 91% wartości dodanej wynikało z produkcji rynkowej, towarów i usług służących ochronie środowiska i związanych z gospodarowaniem zasobami (tabl. 3).

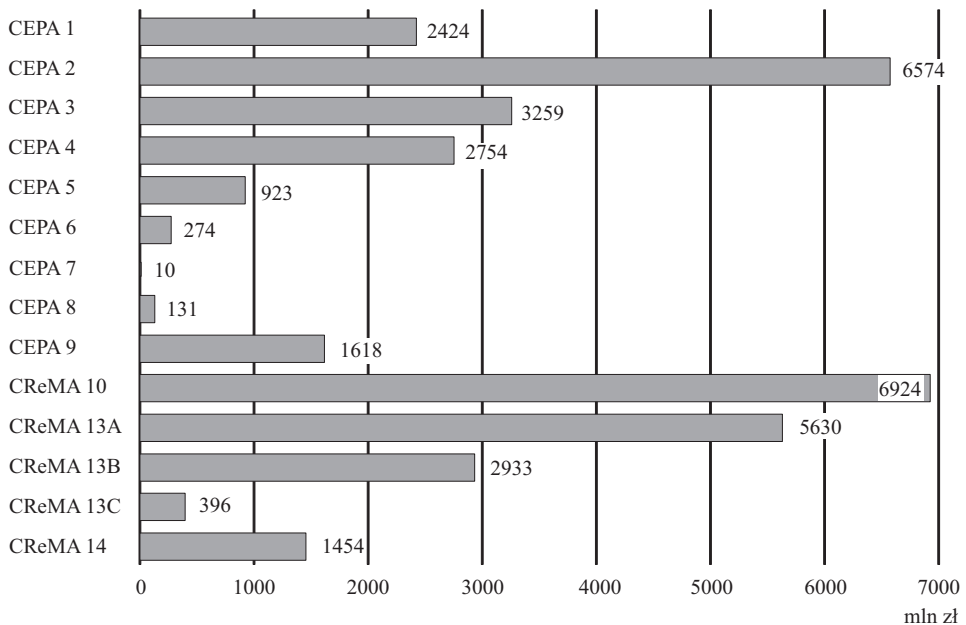
TABL. 3. WARTOŚĆ DODANA EGSS W POLSCE W 2014 R.

Wyszczególnienie	CEPA	CRema	Razem	
	w mln zł			w %
Wartość dodana	17967	17338	35305	100,0
w tym:				
Produkcja rynkowa	14935	16973	31909	90,4
usługi	10314	6332	16646	47,2
wyroby	4621	10641	15262	43,2
Produkcja: pomocnicza	1477	213	1691	4,8
nierynkowa	1554	89	1643	4,7
finalna na cele własne	—	63	63	0,2

Źródło: jak przy tabl. 1.

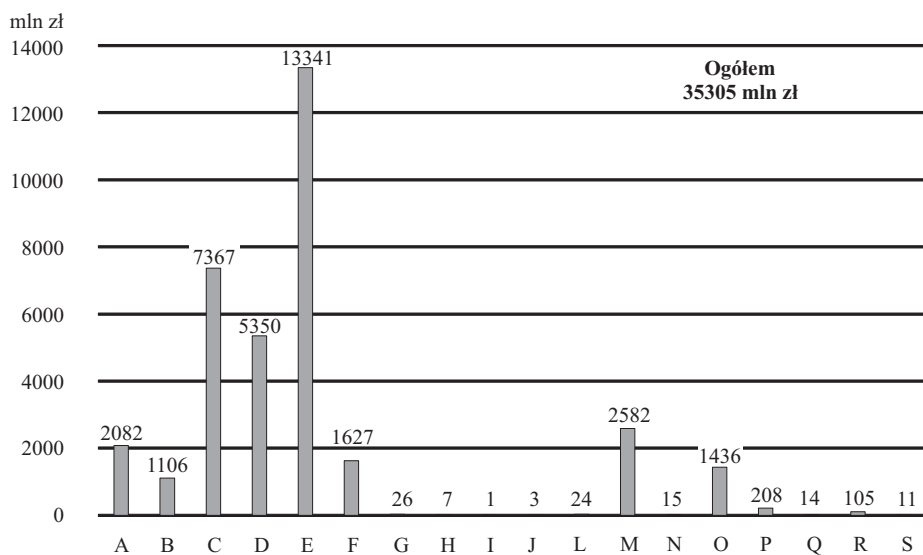
Największy udział wartości dodanej (19,6%) wystąpił w gospodarce wodnej — CRema 10 oraz w dziedzinie gospodarki ściekowej — CEPA 2 (18,6%), natomiast najniższy (0,03%) notowano w dziedzinie CEPA 7 (Ochrona przed promieniowaniem). Wartość dodaną w podziale na dziedziny ochrony środowiska i gospodarowania zasobami przedstawiono na wykr. 4.

Wykr. 4. WARTOŚĆ DODANA EGSS W PODZIALE NA DZIEDZINY OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODAROWANIA ZASOBAMI W POLSCE W 2014 R.



Źródło: jak przy wykr. 1.

Wykr. 5. WARTOŚĆ DODANA EGSS WEDŁUG WYBRANYCH SEKCJI NACE W POLSCE W 2014 R.



Źródło: jak przy wykr. 1.

Najwyższa wartość dodana brutto wystąpiła w sekcji E, a także w sekcjach C — Przetwórstwo przemysłowe i D — Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych (wykr. 5).

Eksport

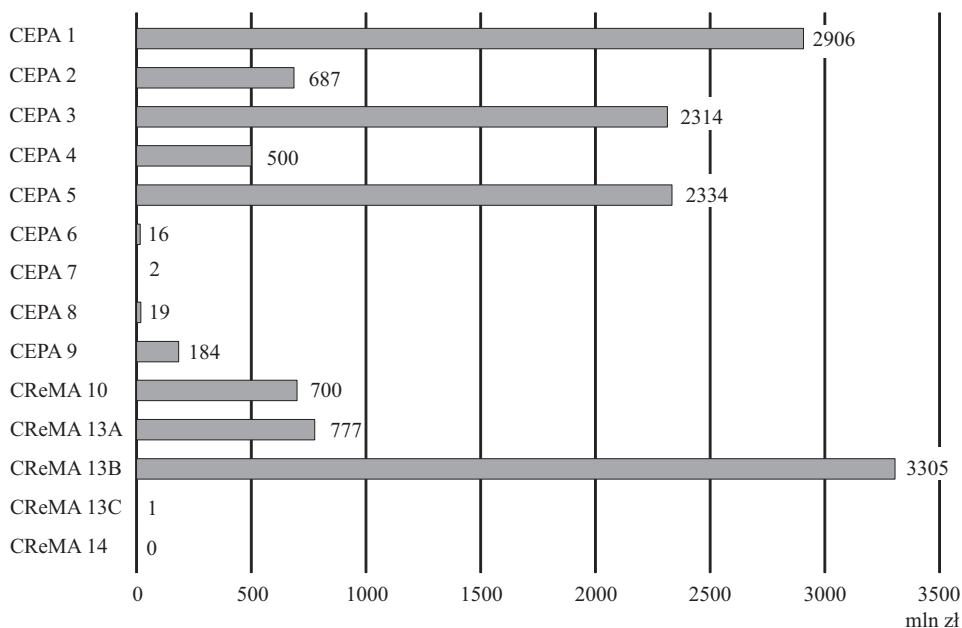
Wartość eksportu sektora towarów i usług środowiskowych w Polsce w 2014 r. wyniosła 13743 mln zł, z czego większość (65,2%) przypadła na eksport towarów i usług związanych z dziedzinami CEPA. Ponad 71% wartości eksportu dotyczyło towarów służących ochronie środowiska, głównie związanych z dziedzinami CEPA (tabl. 4).

TABL. 4. EKSPORT TOWARÓW I USŁUG EGSS W POLSCE W 2014 R.

Wyszczególnienie	CEPA	CReMA	Razem	
	w mln zł			w %
Eksport	8961	4782	13743	100,0
usługi	3286	691	3978	29,0
towary	5675	4091	9766	71,0

Źródło: jak przy tabl. 1.

Wykr. 6. EKSPORT TOWARÓW I USŁUG EGSS W PODZIALE NA DZIEDZINY OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODAROWANIA ZASOBAMI W POLSCE W 2014 R.

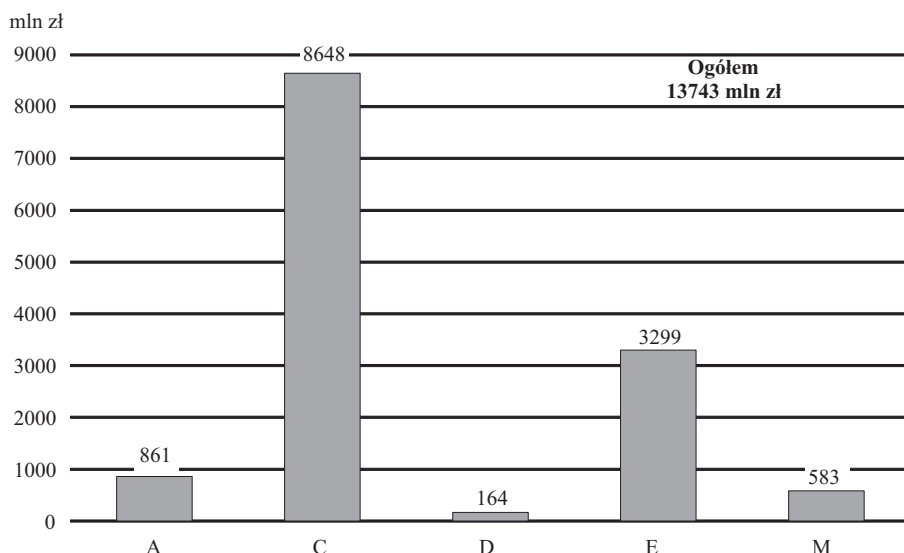


Źródło: jak przy wykr. 1.

Eksport obejmował przede wszystkim produkty związane z Oszczędzaniem energii i ciepła — CReMA13 B (24%) oraz z Ochroną powietrza atmosferycznego i klimatu — CEPA 1 (21,1%). Nie notowano eksportu w dziedzinie CReMA 14 (Gospodarka surowcami mineralnymi). Eksport w podziale na dziedziny ochrony środowiska i gospodarowania zasobami przedstawiono na wyk. 6.

Eksportowano głównie wyroby sekcji C — Przetwórstwo przemysłowe oraz usługi sekcji E, NACE 38 — Działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów; odzysk surowców (wykr. 7).

Wykr. 7. EKSPORT WYROBÓW I USŁUG EGSS WEDŁUG WYBRANYCH SEKCJI NACE W POLSCE W 2014 R.



Źródło: jak przy wyk. 1.

Zatrudnienie

Zatrudnienie w sektorze towarów i usług środowiskowych w Polsce w 2014 r. wyniosło 423185 osób (w przeliczeniu na pełne etaty). Większość zatrudnionych (69,3%) była związana z gospodarowaniem zasobami — dziedziną CReMA. Niemal 70% zatrudnionych było związanych z produkcją rynkową towarów EGSS, głównie z gospodarowaniem zasobami (tabl. 5).

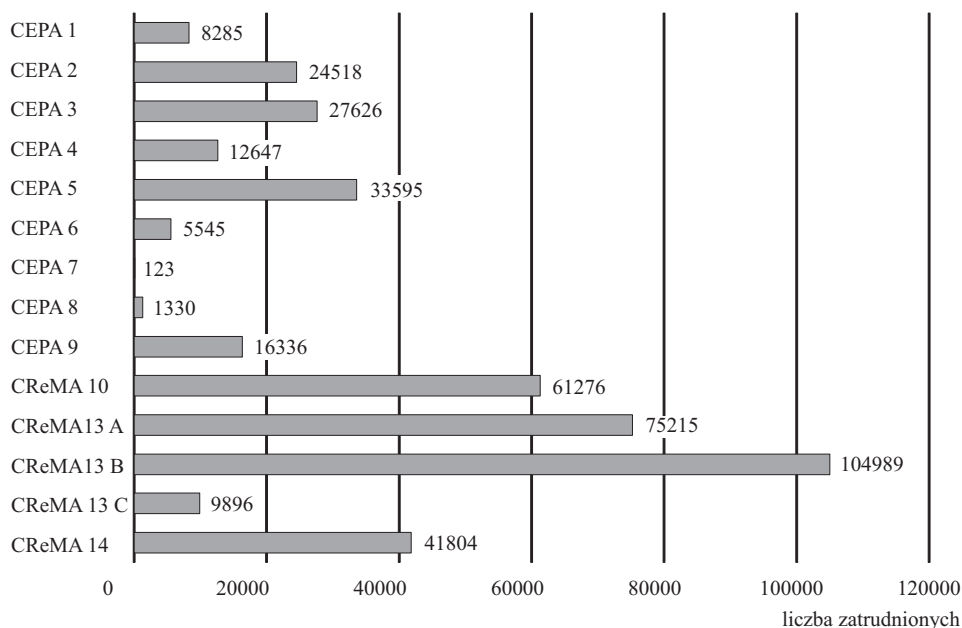
Najwyższe zatrudnienie (24,8%) było związane z Oszczędzaniem ciepła i energii — CReMA 13B, najniższy udział zatrudnienia (0,03%) notowano natomiast w dziedzinie CEPA 7 — Ochrona przed promieniowaniem. Strukturę zatrudnienia w podziale na dziedziny ochrony środowiska i gospodarowania zasobami przedstawiono na wyk. 8.

TABL. 5. ZATRUDNIENIE W SEKTORZE TOWARÓW I USŁUG ŚRODOWISKOWYCH W POLSCE W 2014 R.

Wyszczególnienie	CEPA	CRema	Razem	
	liczba zatrudnionych			w %
Zatrudnienie	130005	293180	423185	100,0
w tym:				
Produkcja rynkowa	106449	290399	396848	93,8
usługi	48249	54920	103169	24,4
wyroby	58200	235479	293679	69,4
Produkcja: pomocnicza	12834	1267	14101	3,3
nierynkowa	10722	477	11199	2,6
finalna na cele własne	—	1037	1037	0,2

Źródło: jak przy tabl. 1.

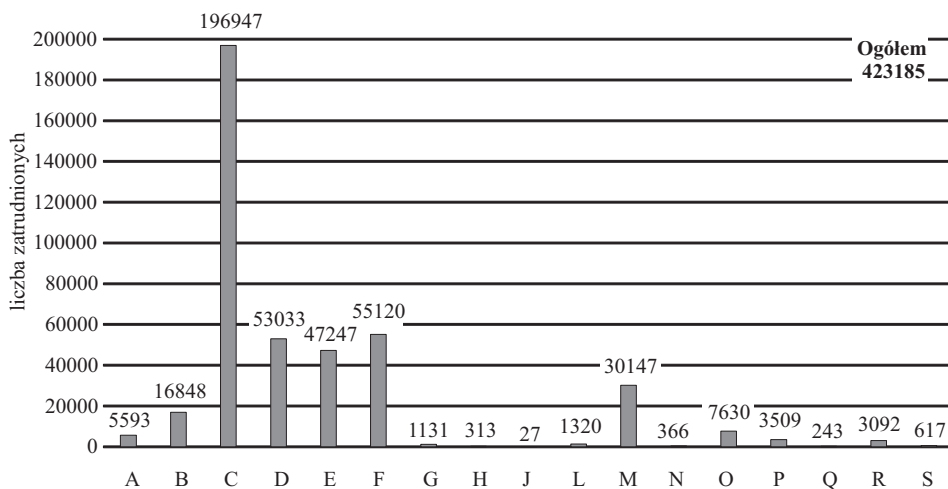
Wykr. 8. ZATRUDNIENIE W SEKTORZE EGSS W PODZIALE NA DZIEDZINY OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODAROWANIA ZASOBAMI W POLSCE W 2014 R.



Źródło: jak przy wykr. 1.

Najwyższe zatrudnienie związane z produkcją towarów środowiskowych wystąpiło w sekcji C — Przetwórstwo przemysłowe (wykr. 9).

**Wykr. 9. ZATRUDNIENIE W SEKTORZE WEDŁUG WYBRANYCH SEKCJI NACE
W POLSCE W 2014 R.**



Źródło: jak przy wykr. 1.

Podsumowanie

1. Głównym celem projektu pilotażowego dotyczącego modułu rachunków sektora towarów i usług środowiskowych EGSS było określenie możliwości realizacji zobowiązań wynikających z rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 538/2014 z 16 kwietnia 2014 r. w sprawie europejskich rachunków ekonomicznych środowiska zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 691/2011 w sprawie europejskich rachunków ekonomicznych środowiska. Cel projektu został osiągnięty, gdyż wypracowano metodologię sporządzania rachunków sektora towarów i usług środowiskowych oraz na jej podstawie wypełniono kwestionariusz Eurostatu. Wyniki projektu posłużą jako baza do realizacji przyszłej, obowiązkowej, corocznej sprawozdawczości.

2. Przeprowadzony projekt będzie miał długofalowe oddziaływanie. Rozpoczęte w trakcie realizacji projektu prace będą kontynuowane. Planowane jest wpisanie rachunków do projektu Programu badań statystycznych statystyki publicznej na rok 2018 jako badanie ciągłe o określonym celu, zakresie i kosztach.

3. Konieczność kontynuacji działań mających na celu rozwój rachunków sektora towarów i usług środowiskowych wynika z potrzeby ich udoskonalenia oraz wątpliwości metodologicznych napotkanych w trakcie realizacji projektu.

Podczas kompilacji rachunków sektora towarów i usług środowiskowych zidentyfikowano m.in. następujące problemy:

- brak informacji o wartości produkcji pomocniczej w dziedzinach związanych z gospodarowaniem zasobami (poza CReMA 10);
- brak podstaw do określenia udziału produkcji EGSS w produkcji globalnej w przypadku niektórych towarów i usług środowiskowych. Przykładowo, okreś-

lenie udziału wartości produkcji maszyn dla składowisk odpadów wśród wartości produkcji maszyn dla górnictwa i do wydobywania oraz dla budownictwa;

- brak możliwości dotarcia do danych źródłowych dotyczących wartości towarów i usług środowiskowych, np. wartości/ilości wybudowanych ekranów akustycznych czy wartości usług zmiatania śmieci i usuwania śniegu.

dr inż. Elżbieta Broniewicz — Politechnika Białostocka, Fundacja Ekonomistów Środowiska i Zasobów Naturalnych, **mgr inż. Wiesława Domańska** — GUS

LITERATURA

Environmental Accounts 2003. Present state and future developments (2003), Eurostat.

Environmental expenditure statistics. General Government and Specialised Producers (2007), Data collection handbook, Eurostat.

Practical guide towards compiling Environmental Goods and Services Sector (EGSS) statistics (2014), Eurostat.

Summary. *The aim of this paper is to present the results of the pilot project on the environmental goods and services sector accounts (EGSS). It was conducted in Poland in 2015. This account is compatible with the ESA standards and includes the production activities of a national economy that generate environmental products that have been produced for the purpose of environmental protection and resource management. Data are collected according to classification of economic activities, classes of the classification of environmental protection activities and the classification of resource management activities.*

Keywords: environmental economic accounts, environmental products, environmental goods and services.

Резюме. *Целью статьи является представление результатов пилотажного проекта касающегося счетов сектора товаров и услуг связанных с охраной окружающей среды (EGSS), реализованного в Польше в 2015 г., который проводился согласно стандартам Европейской системы национальных счетов. Счета учитывают деятельность народного хозяйства касающуюся изготовленных продуктов для охраны окружающей среды и рационального использования природных ресурсов. Данные собирались по классификации экономической деятельности, в отношении к отраслям охраны окружающей среды и классификации деятельности связанной с использованием природных ресурсов.*

Ключевые слова: экономические счета окружающей среды, продукты для охраны окружающей среды, товары и услуги связанные с охраной окружающей среды.